הִלְכוֹת יוֹם הַכִּפּוּרִים סִימָן תרטז

תרטז הַקְּטַנִּים מָתַי יַתְחִילוּ לְהִתְעַנּוֹת. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א [א]הַתִּינוֹקוֹת (א) מֻתָּרִים בְּכָל אֵלּוּ (ב) חוּץ מִבִּנְעִילַת הַסַּנְדָּל, שֶׁאֵין חוֹשְׁשִׁין כָּל כָּךְ אִם לֹא יִנְעֲלוּ. הַגָּהּ: וּמֻתָּר (ג) לוֹמַר לְנָכְרִי (ג׳) לְרָחְצָן וּלְסוּכָן, אֲבָל לְהַאֲכִילָם, אֲפִלּוּ בְּיָדַיִם שָׁרִי (טור): **ב** [ב]קָטָן (ד) (הַבָּרִיא) בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים שְׁלֵמוֹת, וּבֶן עֶשֶׂר שָׁנִים שְׁלֵמוֹת, (ה) מְחַנְּכִין אוֹתוֹ לְשָׁעוֹת, [ג]כֵּיצַד, הָיָה רָגִיל לֶאֱכֹל בִּשְׁתֵּי שָׁעוֹת בַּיּוֹם, מַאֲכִילִין אוֹתוֹ בְּשָׁלֹשׁ, הָיָה רָגִיל לֶאֱכֹל בְּשָׁלֹשׁ, מַאֲכִילִין אוֹתוֹ בָּרְבִיעִית, לְפִי כֹּחַ הַבֵּן מוֹסִיפִין לְעַנּוֹת אוֹתוֹ בְּשָׁעוֹת (ו) (וְהוּא הַדִּין לִקְטַנָּה הַבְּרִיאָה) (טור). (ז) [ד]בֶּן אַחַת עֶשְׂרֵה בֵּין זָכָר בֵּין נְקֵבָה, מִתְעַנִּין וּמַשְׁלִימִין מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים, כְּדֵי לְחַנְּכָן בְּמִצְוֹת. הַגָּהּ: (ח) וְיֵשׁ אוֹמְרִים (ג) שֶׁאֵינָן צְרִיכִין לְהַשְׁלִים מִדְּרַבָּנָן כְּלָל (ר״ן (ג: ד״ה ופסק) ואור זרוע (הל׳ יוה״כ סי׳ רעמ) והגהות מיימוני (שביתת עשור פ״ג אות י) בשם הלכות גדולות (סי׳ יג) ורוקח (סי׳ רח) ורבי אליעזר ממיץ (ירא״ים סי׳ נא)), (ט) וְיֵשׁ לִסְמֹךְ עֲלַיְהוּ *בְּנַעַר שֶׁהוּא כָּחוּשׁ וְאֵינוֹ חָזָק לְהִתְעַנּוֹת (תרומת הדשן סימן (קכ״א) [קנ״ה]). *וְכָל מָקוֹם שֶׁמְּחַנְּכִין אוֹתוֹ בַּאֲכִילָה, (י) מְחַנְּכִין אוֹתוֹ בִּרְחִיצָה וְסִיכָה (טור). [ה]בַּת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה וְיוֹם אֶחָד וּבֶן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה וְיוֹם אֶחָד שֶׁהֵבִיאוּ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, הֲרֵי הֵם כִּגְדוֹלִים לְכָל מִצְוֹת וּמַשְׁלִימִים מִן הַתּוֹרָה, אֲבָל אִם לֹא הֵבִיאוּ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, עֲדַיִן קְטַנִּים הֵם וְאֵינָן מַשְׁלִימִין (יא) אֶלָּא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים. הַגָּהּ: (יב) וַאֲפִלּוּ הוּא רַךְ וְכָחוּשׁ צָרִיךְ לְהַשְׁלִים, (יג) דְּחָיְשִׁינַן שֶׁמָּא נָשְׁרוּ הַשְּׂעָרוֹת (תרומת הדשן סימן קנ״ה). [ו]קָטָן שֶׁהוּא

א בְּרַיְיתָא יוֹמָא ע״ח (ע״ב). ב מִשְׁנָה שָׁם (פ״ג) [סב.] וְכִדְמוֹקֵי לָהּ רַב חִסְדָּא וְרַב נַחְמָן. ג בְּרַיְיתָא שָׁם. ד כְּרַב הוּנָא וְרַב נַחְמָן שָׁם. ה כְּרַבִּי יוֹחָנָן שָׁם הָרִי״ף (ג:) וְרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ב׳ שָׁם (הי״א). ו רַמְבַּ״ם שָׁם וְהַכָּל בּוֹ (סי׳ סט).

בַּאֵר הֵיטֵב

א (א׳) לְרָחְצָן. וּבַזְּמַן הַזֶּה אֵין נוֹהֲגִין לְרָחְצָן וּלְסוּכָן כְּלָל. לְבוּשׁ (ס״ב) עַיֵּן סִימָן של״א סָעִיף ט׳: **ב** (ג) שֶׁאֵינָן צְרִיכִין. אֲבָל חִנּוּךְ שָׁעוֹת צָרִיךְ. ט״ז (סק״ד). וְאֵין מְדַקְדְּקִין בַּזְּמַן הַזֶּה לְהִתְעַנּוֹת תִּינוֹק בִּשְׁנַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה, מִשּׁוּם דְּהַכֹּל לוֹמְדִים וְהָוֵי כְּחוֹלִים וְעוֹד דִּסְתָמָא חֲשִׁיבִי חוֹלִים. בַּ״ח (ד״ה ומעתה):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

א (א) מֻתָּרִים בְּכָל אֵלּוּ. בִּרְחִיצָה וְסִיכָה וַאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, שֶׁלֹּא גָּזְרוּ עַל הַקְּטַנִּים. וּמֻתָּר לְגָדוֹל לְהַאֲכִילוֹ וּלְהַשְׁקוֹתוֹ וּלְסוּכוֹ וּלְרָחְצוֹ. (א׳) וְדַוְקָא רְחִיצָה בְּצוֹנֵן, אֲבָל לֹא יִרְחֲצֶנּוּ בְּחַמִּין כָּל גּוּפוֹ אֲפִלּוּ הוּחַמּוּ מִבְּעוֹד יוֹם, שֶׁהָרְחִיצָה בְּחַמִּין אֵינָהּ אֲסוּרָה מִשּׁוּם מִצְוַת עִנּוּי בִּלְבַד, שֶׁהֲרֵי גַּם בְּכָל שַׁבְּתוֹת הַשָּׁנָה אָסוּר לִרְחֹץ בְּחַמִּין: (ב) חוּץ מִנְּעִילַת הַסַּנְדָּל שֶׁאֵין חוֹשְׁשִׁין כָּל כָּךְ וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁאֵין זֶה עִנּוּי לְקָטָן אִם לֹא יִנְעֹל [וּלְאַפּוּקֵי אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּרְחִיצָה וְסִיכָה (ג) שֶׁהֵם מוֹעִילִים לְגִדּוּל הַתִּינוֹק שֶׁכֵּן הָיָה הַמִּנְהָג בִּזְמַנָּם]. וְאִם הַקָּטָן נוֹעֵל מֵעַצְמוֹ אִם צָרִיךְ לִמְחוֹת בְּיָדוֹ, נִתְבָּאֵר בְּסִימָן שמ״ג: (ג) לוֹמַר לְעַכּוּ״ם לְרָחְצָן וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֲפִלּוּ בְּחַמִּין שֶׁהוּחַמּוּ (ג) בּוֹ בַּיּוֹם, דִּסְתָם תִּינוֹק הוּא כְּחוֹלֶה אֵצֶל חַמִּין, אֲבָל אָסוּר לוֹמַר לְעַכּוּ״ם שֶׁיְּחַמֵּם אוֹתָן. (ד) וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּעַכְשָׁו שֶׁאֵין נוֹהֲגִין לִרְחֹץ וְלָסוּךְ אֶת הַקָּטָן בְּכָל יוֹם וְאֵין מְנִיעַת הָרְחִיצָה וְהַסִּיכָה נֶחְשֶׁבֶת לוֹ לְעִנּוּי כְּלָל, אֵין לְרָחְצוֹ וּלְסוּכוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים (ה) אֲפִלּוּ עַל יְדֵי עַכּוּ״ם: **ב** (ד) הַבָּרִיא בֶּן תֵּשַׁע שָׁנִים שְׁלֵמוֹת. הַיְנוּ שֶׁנִּשְׁלַם הַתֵּשַׁע שָׁנִים קֹדֶם יוֹם הַכִּפּוּרִים. וּמַה שֶּׁכָּתַב וּבֶן עֶשֶׂר וְכוּ׳, פֵּרוּשׁ (ו) בְּכָחוּשׁ מִבֶּן עֶשֶׂר וָמַעְלָה: (ה) מְחַנְּכִין. הַיְנוּ שֶׁאֵין מַנִּיחִין לוֹ לֶאֱכֹל כְּפִי הֶרְגֵּלוֹ בְּחֹל, וּכְדִמְסַיֵּם. וּמִצְוַת חִנּוּךְ לֹא שַׁיָּךְ אֶלָּא בְּאָב וְלֹא בְּאַחֵר, (ז) [א]וּלְכַמָּה פּוֹסְקִים גַּם בְּאֵם לֵיכָּא חִיּוּבָא דְּחִנּוּךְ (אִם לֹא לְמִצְוָה בְּעָלְמָא), (ח) מִיהוּ יֵשׁ פּוֹסְקִים שֶׁכָּתְבוּ דְּאִיכָּא חִיּוּב חִנּוּךְ גַּם בְּאֵם. (ט) וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) דְּלִסְפּוֹת לוֹ אֹכֶל בַּיָּדַיִם אָסוּר לְכוּלֵּי עָלְמָא אַף לְאַחֲרִינֵי, כְּמוֹ שְׁאָר דְּבַר אִסּוּר שֶׁאָסוּר לְהַאֲכִילוֹ לְכוּלֵּי עָלְמָא: (ו) וְהוּא הַדִּין לִקְטַנָּה הַבְּרִיאָה. רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאַף דִּלְעִנְיַן חִיּוּבָא דְּאוֹרַיְתָא, בְּבַת הוּא שָׁנָה אַחַת מִקֹּדֶם כְּדִלְקַמֵּיהּ, אֲפִלּוּ הָכִי לְעִנְיַן חִנּוּךְ שָׁעוֹת וְכֵן לְעִנְיַן הַשְׁלָמָה לֹא רָצוּ חֲכָמִים לְהַחְמִיר שֶׁיִּהְיֶה בְּאִשָּׁה גַּם כֵּן שָׁנָה יוֹתֵר מִבְּאִישׁ, אֶלָּא הִשְׁווּ מִדּוֹתֵיהֶם וְאָמְרוּ דְּלִבְרִיאָה חִנּוּךְ שָׁעוֹת הוּא מִתֵּשַׁע שָׁנִים וָמַעְלָה וְלִכְחוּשָׁה מֵעֶשֶׂר שָׁנִים וָמַעְלָה: (ז) בֶּן אַחַת עֶשְׂרֵה בֵּין זָכָר בֵּין נְקֵבָה וְכוּ׳. וְהָכָא לֹא זָכַר הַתְּנַאי שֶׁיִּהְיוּ בְּרִיאִים, דִּלְעִנְיַן הַשְׁלָמָה אֵין לְחַלֵּק בָּזֶה, אִם לֹא שֶׁהַנַּעַר הוּא חוֹלֶה וְיָכוֹל לָבוֹא לִידֵי סַכָּנָה: (ח) וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵין צְרִיכִין לְהַשְׁלִים וְכוּ׳. אֲבָל חִנּוּךְ לְשָׁעוֹת צָרִיךְ בֵּין בְּנַעַר כָּחוּשׁ וּבֵין בְּנַעַר בָּרִיא, (י) וּכְפִי הַשִּׁעוּר שֶׁזָּכַר בְּרֵישׁ הַסָּעִיף: (ט) וְיֵשׁ לִסְמֹךְ עֲלַיְהוּ בְּנַעַר שֶׁהוּא כָּחוּשׁ וְכוּ׳. אֲבָל בְּנַעַר בָּרִיא אֵין לִסְמֹךְ לְהָקֵל. וּמַה שֶּׁאֵין מְדַקְדְּקִין בַּזְּמַן הַזֶּה לְהִתְעַנּוֹת שׁוּם תִּינוֹק בִּשְׁנַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה, מִשּׁוּם דְּבַזְּמַן הַזֶּה יָרְדָה חֻלְשָׁה לָעוֹלָם, וּמִן הַסְּתָם כָּל קָטָן אֵינוֹ נֶחְשָׁב כְּבָרִיא לָזֶה (יא׳) אֶלָּא אִם כֵּן יָדוּעַ שֶׁהוּא בָּרִיא וְחָזָק לִסְבֹּל. וּמִדִּבְרֵי הָאֵלִיָּה רַבָּה מַשְׁמַע דַּאֲפִילוּ בִּשְׁנַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה אֵין נוֹהֲגִין לְהִתְעַנּוֹת, כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הִשְׁלִים שְׁנַת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה: (י) מְחַנְּכִין אוֹתוֹ בִּרְחִיצָה וְסִיכָה. הַיְנוּ שֶׁלֹּא לִרְחֹץ וְלָסוּךְ כְּלָל, דְּלֹא שַׁיָּךְ בָּזֶה חִנּוּךְ לְשָׁעוֹת [מַטֵּה אֶפְרַיִם (ס״ב)]: (יא) אֶלָּא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים. וְהָא דְּלֹא חָיְישִׁינַן שֶׁהֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת בִּזְמַנּוֹ וְנָשְׁרוּ כֵּיוָן שֶׁבָּא לִכְלַל שָׁנִים וְיֵשׁ בָּזֶה חֲשָׁשָׁא דְּאוֹרַיְתָא, (יג) תֵּרְצוּ הַפּוֹסְקִים דְּמַיְירֵי שֶׁנִּשְׁלַם שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים שֶׁלּוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים גּוּפָא וּבָדְקוּ אוֹתוֹ כֻּלּוֹ יוֹמָא וְלֹא הֵבִיא סִימָנִים: (יב) וַאֲפִלּוּ הוּא רַךְ וְכָחוּשׁ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּאַף שֶׁהֵקֵל הָרַמְ״א לְעֵיל בְּנַעַר שֶׁהוּא כָּחוּשׁ, הַיְנוּ לְעִנְיַן הַשְׁלָמָה שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא תַּקַּנְתָּא דְּרַבָּנָן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא (יג) דְּאִיכָּא חֲשָׁשָׁא דְּאוֹרַיְתָא דְּשֶׁמָּא הֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת וְנָשְׁרוּ. וְלֹא קָאֵי אַדִּבְרֵי הַמְחַבֵּר אֶלָּא מִלְּתָא בְּאַנְפֵּי נַפְשֵׁיהּ הִיא, דְּהוּא מַיְירֵי שֶׁנִּשְׁלַם הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה קֹדֶם יוֹם הַכִּפּוּרִים, אוֹ אֲפִלּוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אֶלָּא שֶׁלֹּא בְּדָקוּהוּ כּוּלֵּי יוֹמָא וְחָיְישִׁינַן שֶׁמָּא נָשְׁרוּ קֹדֶם הַבְּדִיקָה: (יג) דְּחָיְישִׁינַן שֶׁמָּא נָשְׁרוּ. וְדַוְקָא בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים

בֵּאוּר הֲלָכָה

ב * בְּנַעַר שֶׁהוּא כָּחוּשׁ וְכוּ׳. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ט) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ אֶלָּא אִם כֵּן יָדוּעַ שֶׁהוּא בָּרִיא וְכוּ׳. [ב]וּבִתְשׁוּבַת מְנַחֵם עֲזַרְיָה סִימָן קי״א מְצַדֵּד לְהוֹרוֹת לְעִקָּר כְּדַעַת הַיֵּשׁ אוֹמְרִים, מִשּׁוּם דְּכַמָּה גְּדוֹלֵי רִאשׁוֹנִים סוֹבְרִים כֵּן:

* וְכָל מָקוֹם שֶׁמְּחַנְּכִין אוֹתוֹ וְכוּ׳. עַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א (ס״ב הגה ד״ה וכל מקום) שֶׁהֵבִיא שֶׁהָרַ״ן (א. ד״ה יום) חוֹלֵק עַל זֶה. אֲבָל אָנֹכִי מָצָאתִי כְּדִבְרֵי הַטּוּר גַּם בָּעִטּוּר (ח״ב קז ע״ב) וּבְשִׁבֳּלֵי הַלֶּקֶט (סי׳ שיב) וּבַמְּאִירִי (חיבור התשובה מאמר ב פי״א), וּבְוַדַּאי הִלְכְתָא כְּוָותַיְיהוּ:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (א׳) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סעיפים א־ב) וְכַנִּרְאֶה מֵהַגְּרָ״א (ס״א ד״ה ומותר) שֶׁהִסְכִּים גַּם כֵּן לָזֶה: (ג) גְּמָרָא (עח:): (ג) הַגָּהַת מַיְימוֹנִי (שביתת עשור פ״ג אות ב׳) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ יְהוּדָא וְכֵן הוּא בְּטוּר: (ד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) בְּשֵׁם הַלְּבוּשׁ וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ה) לְבוּשׁ (ס״ב): **ב** (ו) פּוֹסְקִים: (ז) עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) בְּשֵׁם תּוֹסָפוֹת (פב. תו״י ד״ה בן), וְעַיֵּן בְּחִקְרֵי לֵב סִימָן ע׳ שֶׁהֵבִיא עוֹד כַּמָּה פּוֹסְקִים שֶׁסּוֹבְרִים כֵּן: (ח) עַיֵּן חִקְרֵי לֵב שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ״א וּמְאִירִי (עח:) דְּיוֹמָא, וְעַיֵּן עוֹד שָׁם שֶׁהָאֲרִיךְ לְהָבִיא סִמּוּכִין גַּם לְשִׁיטָה זוֹ: (ט) וְהָעְתִּיקוֹ הָאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, וְעַיֵּן בְּחִקְרֵי לֵב בְּסִימָן ק״ח שֶׁפִּלְפֵּל בְּעִנְיָן זֶה. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי אֵין דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם מֻכְרָחִין, דְּלֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר כֵּן אֶלָּא בְּאִסּוּר גָּמוּר בֵּין דְּאוֹרַיְיתָא וּבֵין דְּרַבָּנָן כְּגוֹן בְּבֶן אַחַד עָשָׂר וּשְׁנֵים עָשָׂר דְּמִדְּרַבָּנָן עַל כָּל פָּנִים צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת וּלְהַשְׁלִים, וְלֹא כֵּן הָכָא שֶׁאֵין בָּזֶה אִסּוּר כְּלָל לַקָּטָן, וְאַדְּרַבָּה הֲלֹא מְחֻיָּב לְהַאֲכִילוֹ לְאַחַר שֶׁלֹּשׁ שָׁעוֹת עַל כָּל פָּנִים, וּמוּכָח דְּאֵין שַׁיָּךְ עַל אֲכִילָתוֹ שֵׁם אִסּוּר רַק הוּא מִצְוָה עַל אָבִיו לְחַנְּכוֹ בְּמִצְוֹת, וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין מִצְוַת חִנּוּךְ כְּגוֹן בַּאֲחֵרִים אֶפְשָׁר דְּגַם בְּסָפֵי לֵיהּ לֵיכָּא אִיסּוּרָא. וְכֵן מָצָאתִי כְּעֵין סְבָרָא זוֹ בְּרַבֵּנוּ מָנוֹחַ (פ״ב ס״י) לְחַלֵּק בֵּין חִנּוּךְ דְּהַשְׁלָמָה שֶׁהוּא עָצָם הָאִסּוּר לְחִנּוּךְ דְּשָׁעוֹת שֶׁאֵינָהּ כִּי אִם מִצְוָה בְּעָלְמָא עַל הָאָב, עַיֵּן שָׁם בְּאֹרֶךְ: (י) דְּאַף דִּלְפִי הַדֵּעָה שְׁנִיָּה דְּנָקֵט לַהֲלָכָה כְּדַעַת רַב יוֹחָנָן יִשְׁתַּנֶּה הַדִּין גַּם לְעִנְיַן חִנּוּךְ, לֹא בֵּאֵר זֶה הָרַב לְפִי שֶׁלֹּא פָּסַק כְּדֵעָה זוֹ רַק לְעִנְיַן הַשְׁלָמָה [הַגְּרָ״א (ס״ב ד״ה קטן) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]. וְעַיֵּן ט״ז (סק״ד): (יא׳) עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה בנער): (יג) עַיֵּן בֵּית יוֹסֵף (ד״ה כתוב בתה״ד): (יג) הַגְּרָ״א (ס״ב ד״ה ואפי׳) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

ליקוטי דברי הרב: א] וכדעה זו סתם השו״ע הרב (ס״ד). **ב]** אמנם בשו״ע הרב (סי״א) כתב לחלק בין נער כחוש לבין נער הידוע לבריא וחזק.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת יוֹם הַכִּפּוּרִים סִימָן תרטז תריז

פָּחוֹת מִכָּאן תֵּשַׁע (יד) אֵין מְעַנִּין אוֹתוֹ בְּיוֹם כִּפּוּר, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי סַכָּנָה. הַגָּהָה: אֲפִלּוּ אִם רוֹצֶה לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ, מוֹחִין בְּיָדוֹ (כל בו (סי׳ פט)):

תריז דִּין עֻבָּרָה וּמֵינִיקָה וְיוֹלֶדֶת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וּבוֹ ד׳ סְעִיפִים:

א * [א]עֻבָּרוֹת וּמֵינִיקוֹת מִתְעַנּוֹת וּמַשְׁלִימוֹת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים: **ב** [ב]עֻבָּרָה (א) שֶׁהֲרִיחָה (ב) (וּפָנֶיהָ מְשֻׁתָּנִים, אַף עַל פִּי (ג) שֶׁלֹּא אָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי) (רבינו ירוחם נתיב כ״ז (מ״ג)), [ג]לוֹחֲשִׁין לָהּ בְּאָזְנָהּ שֶׁיּוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא, (ג) אִם נִתְקָרְרָה דַּעְתָּהּ בְּזִכָּרוֹן זֶה, מוּטָב, וְאִם לָאו, (ד) מַאֲכִילִין אוֹתָהּ (ה) *)עַד שֶׁתִּתְיַשֵּׁב דַּעְתָּהּ: **ג** [ד]כָּל אָדָם שֶׁהֲרִיחַ מַאֲכָל (ו) וְנִשְׁתַּנּוּ פָּנָיו, מִסָּכָּן הוּא אִם לֹא יִתְּנוּ לוֹ מִמֶּנּוּ, (ז) וּמַאֲכִילִין אוֹתוֹ (ח) מִמֶּנּוּ:

ד (ט) * [ה]יוֹלֶדֶת תּוֹךְ שִׁלשָׁה יָמִים (ג) (י) לֹא תִתְעַנֶּה כְּלָל, מִשְּׁלשָׁה עַד שִׁבְעָה, (יא) אִם אָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי, מַאֲכִילִין אוֹתָהּ, מִכָּאן וְאֵילָךְ הֲרֵי הִיא (יב) (ד) כְּכָל אָדָם. [ו]יְמִים אֵלּוּ (יג) אֵין מוֹנִין אוֹתָם מֵעֵת לְעֵת, כְּגוֹן

א מִימְרָא דְּרַבָּא פְּסָחִים דַּף נ״ד (ע״ב). ב מִשְׁנָה יוֹמָא דַּף פ״ב (ע״א). ג מְעוּבָּדָא דְּרַבִּי שֵׁם (ע״ב). *) (עַיֵּן בְּסִימָן דִּלְקַמָּן ס״ד). ד הָרִא״שׁ שָׁם מְעוּבָּדָא דַּאֲמַיְמַר וּמַר זוּטְרָא קְתָבוֹת ס״א (ע״ב). ה הָרִא״שׁ שָׁם (פ״ח סי׳ י) בְּשֵׁם רַמְב״ן (תורת האדם ענין הסכנה) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים. ו תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי׳ קמה) מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת גִּשְׁרֵי ח׳ (ע״ב ד״ה אע״ג).

בְּאֵר הֵיטֵב

ב (ג) שֶׁלֹּא אָמְרָה. וְאִם אָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין פָּנֶיהָ מִשְׁתַּנּוֹת. וּבְשֶׁאָר כָּל אָדָם לָא מְהֵנֵי אֲמִירָה אֶלָּא אִם כֵּן נִשְׁתַּנָּה פָּנָיו. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) עַיֵּן שָׁם וְעַיֵּן סְעִיף ג׳: (ג) מַאֲכִילִין. פֵּרוּשׁ שְׁתוֹחֲבִין כּוּשׂ בְּרֹטֶב וְנוֹתְנִין לְתוֹךְ פִּיהָ, וְאִם לֹא נִתְיַשְּׁבָה דַּעְתָּהּ נוֹתְנִין לָהּ רֹטֶב, וְאִם לָאו נוֹתְנִין לָהּ הַמַּאֲכָל עַצְמוֹ. בַּיִת יוֹסֵף (ד״ה ונראה) בֵּ״ח (ס״ב) לְבוּשׁ (ס״ב). וְדַוְקָא עֻבָּרָה שֶׁלִּפְעָמִים מִתְיַשֶּׁבֶת דַּעְתָּהּ בִּדְבָר מוּעָט, אֲבָל חוֹלָה מַאֲכִילִין אוֹתוֹ כְּפִי שֶׁיֹּאמַר הָרוֹפֵא אַף פְּחוֹת מִכָּאן תֵּשַׁע (ד) לֹא תִתְעַנֶּה. אֲפִלּוּ אָמְרָה מִכְּשֶׁעָבַר סִימָן תרי״ח סָעִיף ד׳: (ד) כְּכָל. הַיְינוּ בְּאָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי מֵחֲמַת לֵדָה, אֲבָל אִם אָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי מֵחֲמַת שֶׁמִּתְכַּבֶּדֶת עָלַי הַחֹלִי, נוֹתְנִין. אַסּוּר וְהֶתֵּר (האריך כלל ס׳ דין ב):

בֵּאוּר הַלָּכָה

א * עֻבָּרוֹת וּמֵינִיקוֹת מִתְעַנּוֹת וּמַשְׁלִימוֹת. וְאִם יֵשׁ לְהַמֵּינִיקָה יֶלֶד חוֹלֶה וּמִסָּכָּן וְאֵינוֹ רוֹצֶה לִינֹק כִּי אִם מִמֶּנָּה וְאִם תִּתְעַנֶּה סַכָּנָה הוּא לְהַיֶּלֶד, אֵינָהּ מִתְעַנָּה אֲפִלּוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים [בַּאֵר הֵיטֵב בְּסִימָן תרי״ח (סק״ז) בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת דְּבַר שְׁמוּאֵל (סי׳ קו)]:

ד * יוֹלֶדֶת תּוֹךְ שִׁלשָׁה יָמִים וְכוּ׳. וּבְסַפָּר שְׁדֵי חֲמַד (מערכת יוה״כ סי׳ ג אות א) מֵבִיא בְּשֵׁם כְּמָה אַחֲרוֹנִים דְּהַמַּפָּלֶת גַּם כֵּן דִּינָא כִּיוֹלֶדֶת, עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דְּהוּא סְפֵקָא דְּאוֹרַיְתָא, (יד) אֲבָל שְׁאָר תַּעֲנִיּוֹת שֶׁאֵינָן אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן אֵין צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת: (יד) אֵין מְעַנִּין אוֹתוֹ וְכוּ׳. הַיְינוּ (טו) אֲפִלּוּ לְחַנּוֹפֵי שָׁעוֹת:

ב (א) שֶׁהֲרִיחָה. מַאֲכָל, וְיָדוּעַ שֶׁאִם אֵין נוֹתְנִין לָהּ מַה שֶּׁמִּתְאַוָּה, הִיא וְוַלְדָּהּ מְסֻכָּנִים. וְאֵין נִפְקָא מִינָהּ (ג) בֵּין בְּתִחִלַּת עִבּוּרָהּ וּבֵין בְּסוֹפָהּ: (ב) וּפָנֶיהָ מְשֻׁתָּנִים אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא אָמְרָה וְכוּ׳. וּבְאֵין פָּנֶיהָ מְשֻׁתָּנִים, אֵין מַאֲכִילִין אוֹתָהּ אֶלָּא אִם כֵּן אָמְרָה (ג) צְרִיכָה אֲנִי, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין פָּנֶיהָ מְשֻׁתָּנִים. וְכֵן הוּא בְּסִימָן תרי״ח עַיֵּן שָׁם: (ג) אִם נִתְקָרְרָה דַּעְתָּהּ וְכוּ׳. שֶׁלִּפְעָמִים מִתְיַשֶּׁבֶת דַּעְתָּהּ (ג) אַחַר שֶׁמְּזַכִּירִין לָהּ שֶׁיּוֹם הַזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא, שֶׁכָּל הָעוֹלָם מִתְעַנִּין בּוֹ: (ד) מַאֲכִילִין אוֹתָהּ. פֵּרוּשׁ שְׁתוֹחֲבִין (ד) קֵיסָם בְּרֹטֶב (רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֵיזֶה טִפּוֹת) וְנוֹתְנִים לְתוֹךְ פִּיהָ, וְאִם לֹא נִתְיַשְּׁבָה דַּעְתָּהּ נוֹתְנִין לָהּ רֹטֶב פָּחוֹת פָּחוֹת מִכְּשֶׁעָבַר, כְּפִי שֶׁיִּתְכָּאֵר לְקַמָּן בְּסִימָן תרי״ח (ס״ז), וְאִם גַּם בָּזֶה לֹא נִתְיַשְּׁבָה דַּעְתָּהּ, נוֹתְנִין לָהּ מִן הַמַּאֲכָל עַצְמוֹ פָּחוֹת פָּחוֹת מִכְּשֶׁעָבַר עַד שֶׁתִּתְיַשֵּׁב דַּעְתָּהּ. וְדַוְקָא עֻבָּרָה מְדַקְדְּקִין עִמָּהּ בְּכָל הַנִּזְכָּר לְעֵיל, מִשּׁוּם שֶׁלִּפְעָמִים מִתְיַשֶּׁבֶת דַּעְתָּהּ בְּדָבָר מוּעָט, (ה) אֲבָל חוֹלָה מַאֲכִילִין אוֹתוֹ כְּפִי שֶׁיֹּאמַר הָרוֹפֵא, וְכֵן כְּשֶׁמַּאֲכִילִין אוֹתוֹ עַל פִּי עַצְמוֹ כְּשֶׁאוֹמֵר צְרִיכָה אֲנִי, גַּם כֵּן מַאֲכִילִין אוֹתוֹ עַד שֶׁיֹּאמַר דַּי, אַף בְּכָל זֶה מַאֲכִילִין אוֹתוֹ פָּחוֹת פָּחוֹת מִכְּשֶׁעָבַר, וּכְפִי שֶׁיִּתְכָּאֵר לְקַמָּן בְּסִימָן תרי״ח: (ה) עַד שֶׁתִּתְיַשֵּׁב דַּעְתָּהּ. וְאֵינָהּ צְרִיכָה אֹמֶד (ו) הָרוֹפְאִים לָזֶה: **ג** (ו) וְנִשְׁתַּנּוּ פָּנָיו. וּבְלֹא נִשְׁתַּנּוּ פָּנָיו, (ז) אַף עַל פִּי שֶׁאוֹמֵר שָׁלְבוֹ חֶלְשׁ וְצָרִיךְ לֶאֱכֹל, אֵין מַאֲכִילִין אוֹתוֹ. [כֵּן כָּתַב מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וְאֵלִיָּה רַבָּה, א]וּבִישׁוּעוֹת יַעֲקֹב (סק״א) מְגַמְגֵּם בָּזֶה. וְעַיֵּן בַּחֲתָם סוֹפֵר בְּחֵלֶק הָעֲזָר חֵלֶק ב׳ סִימָן פ״ב, שֶׁדַּעְתּוֹ דְּאַף שֶׁאָנוּ אֵין מַאֲכִילִין אוֹתוֹ מֵחֲמַת שֶׁהוּא בְּחֻזְקַת בָּרִיא, מִכָּל מָקוֹם, הַחוֹלֶה עַצְמוֹ הַיּוֹדֵעַ מָרַת נַפְשׁוֹ, יוּכַל לִקַּח לְעַצְמוֹ וְלֶאֱכֹל, בֵּין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בֵּין בְּשָׁאָר אִסּוּרִין, כֵּיוָן שֶׁמַּרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ שֶׁיּוּכַל לָבוֹא לִידֵי סַכָּנָה]: (ז) וּמַאֲכִילִין אוֹתוֹ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר גַּם כֵּן (ח) הַקַּל הַקַּל, כְּמוֹ בְּאִשָּׁה עֻבָּרָה וְכַנַּ״ל. וְדַע דְּמַה שֶׁהַקַּלְנוּ בְּאִשָּׁה עֻבָּרָה וְכֵן בְּכָל אָדָם שֶׁהֲרִיחַ הוּא דַּוְקָא עַד שֶׁתִּתְיַשֵּׁב דַּעְתָּן, (ט) אֲבָל אַחַר שֶׁנִּתְיַשֵּׁב דַּעְתָּן אֵין לָהֶם לֶאֱכֹל שְׁאָר הַיּוֹם, דְּלֹא אָמְרִינַן כֵּיוָן שֶׁהַתֵּר מְקֻצָּת הַיּוֹם בַּאֲכִילָה הֻתַּר כֻּלּוֹ: (ח) מִמֶּנּוּ. וְעַל כָּל פָּנִים כְּשֶׁמַּרְגִּישׁ רֵיחַ מַאֲכָל, יְזַהֵר מְאֹד כָּל אָדָם שֶׁיְּפַלֵּט כָּל הֶרֶק שֶׁיָּבוֹא בְּפִיו וְלֹא יִבְלַע, דְּאָז בָּא לִידֵי סַכָּנָה [כַּדְּאִיתָא בְּכֶתֶבוֹת ס״א ע״ב]. חַיֵּי אָדָם (כלל קמה סכ״ח): **ד** (ט) יוֹלֶדֶת וְכוּ׳. וַאֲפִלּוּ אִם לֹא יָלְדָה עֲדַיִן רַק אֲחָזוּ לָהּ חֶבְלֵי לֵדָה, וּכְפִי הַמְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן ש״ל סָעִיף ג׳ דְּנִקְרֵאת יוֹלֶדֶת לְעִנְיַן לְחַלֵּל עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת, וְהוּא הַדִּין דְּנִקְרֵאת גַּם יוֹלֶדֶת לְעִנְיַן זֶה שֶׁלֹּא תִּתְעַנֶּה [מַאֲמַר מָרְדְּכַי (ס״ג)]: (י) לֹא תִתְעַנֶּה כְּלָל. אֲפִלּוּ אָמְרָה אֲנִי צְרִיכָה לֶאֱכֹל (י) מַאֲכִילִין אוֹתָהּ וְאוֹמְרִין לָהּ אִכְלִי, (יא) אֲכָל מָקוֹם יֵשׁ לְהַאֲכִילָהּ אֲז פָּחוֹת פָּחוֹת מִכְּשֶׁעָבַר. (יא) אִם אָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי וְכוּ׳. מַיְירֵי כְּשֶׁהִבְרוּתָהּ אוֹמְרוֹת (יב) שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה אוֹ שֶׁהָרוֹפְאִים אוֹמְרִים שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה, דְּאָז בְּעֵינַן שֶׁתֹּאמַר צְרִיכָה אֲנִי [וּמַאֲכִילִין אוֹתָהּ (יג) פָּחוֹת פָּחוֹת מִכְּשֶׁעָבַר] וּמְהֵנֵי אֲמִירָתָהּ מִשּׁוּם דְּלֵב יוֹדֵעַ מָרַת נַפְשׁוֹ וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן תרי״ח, אֲבָל כְּשֶׁאֵין שָׁם מִי שֶׁיֹּאמַר שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה, (טו) אֲז אֲפִלּוּ בְּסִתְמָא שֶׁאֵינָהּ אוֹמֶרֶת כְּלוּם אוֹ שֶׁאוֹמֶרֶת שֶׁאֵינָהּ יוֹדַעַת אִם הִיא צְרִיכָה, (טו) מַאֲכִילִין אוֹתָהּ: (יב) כְּכָל אָדָם. דְּמִשָּׁם וְאֵילָךְ הֲרֵי הִיא כְּשְׁאָר חוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, דִּבְרֵי אֵין שׁוּם סַכָּנָה מֵחֲמַת לֵדָה לְאַחַר שִׁבְעָה יָמִים לִלְדָתָהּ, לְפִיכָךְ אַף אִם אָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי לֶאֱכֹל מֵחֲמַת צַעַר לֵדָה אֵין מַאֲכִילִין אוֹתָהּ. (יג) אֲבָל אִם אָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי לֶאֱכֹל מֵחֲמַת שֶׁמִּתְכַּבֶּדֶת עָלַי הַחֹלִי, מַאֲכִילִין אוֹתָהּ כְּדֶרֶךְ שֶׁמַּאֲכִילִין כָּל חוֹלֶה כְּשֶׁאוֹמֵר צְרִיכָה אֲנִי, כְּמוֹ שֶׁיִּתְכָּאֵר בְּסִימָן תרי״ח עַיֵּן שָׁם: (יג) אֵין מוֹנִין אוֹתָם מֵעֵת לְעֵת. עַיֵּן לְעֵיל סִימָן ש״ל בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן י׳, דְּכַמָּה פּוֹסְקִים

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (טו) רַבֵּנוּ מָנוֹחַ (פ״ב ה״א). וְהֵבִיא לָזֶה סְמוּכִין מִירוּשַׁלְמִי פֶּרֶק שְׁנֵי שְׁעִירִים (ה״ד) עַיֵּן שָׁם:

ב (א) אֶשְׁכּוֹל (ח״ב סי׳ לז). וּמִלְּשׁוֹן רַשׁ״י (פ״ב ע״א ד״ה עוברה) מִשְּׁמַע שֶׁהַוָּלָד מִתְאַוֶּה, וְאָפְשָׁר דְּלֹא שָׁיְךְ זֶה כִּי אִם אַחַר אַרְבָּעִים יוֹם. וְעַיֵּן בְּרִבְּנוּ מָנוֹחַ (פ״ב ה״ט), וְצָרִיךְ עִיּוּן: (ב) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים. וְהֵיְינוּ אַחַר שֶׁלּוֹחֲשִׁין לָהּ וַעֲדַיִן לֹא נָח דַּעְתָּהּ: (ג) וְעַיֵּן בְּמֹאזְנֵי (פ״ב ע״ב) שֶׁכָּתַב שֶׁכְּשֶׁלּוֹחֲשִׁין לָהּ מַעֲנִין הַיּוֹם, מְצָרְפִין בְּדִבְרֵיהֶם הַבְּטָחָה עַל הֶעָבָר שֶׁאִם תִּתְיַשֵּׁב דַּעְתָּהּ תְּהֵא בְּטוּחָה עַל עֲבָרָה שֶׁתִּהְיֶה יִרְאַת שָׁמַיִם מְצוּיָה בּוֹ: (ד) גְּמָרָא (פב.): (ה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) בְּשֵׁם הָרִא״שׁ (פ״ח סי׳ יג) וְכֵן כָּתְבוּ שְׁאָרֵי פּוֹסְקִים: (ו) פּוֹסְקִים: **ג** (ז) אֶלָּא אִם כֵּן הוּא חוֹלֶה, שָׁאז אֲפִלּוּ

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] והשו״ע הרב נקט כדעת המגן אברהם והאליה רבה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah